Naturskyddsföreningen Kristianstad och Bromölla

Årsberättelse för år 2019

Amiral på hampflockel

Naturskyddsföreningen i Kristianstad och Bromöllas styrelse redogör härmed för föreningens 98:e verksamhetsår:

Styrelsen har bestått av följande personer:

Valda för 2019

Ordförande Rune Stenholm Jakobsen ***Kassör*** Anders Johansson

Övriga styrelseledamöter

Valda för år 2019	**Valda för år 2019-2020**
Karin Bergendal	Barbro Ahlner
Agnetha Björklund	Christer Neideman
Kenth Ljungberg	Anders Sigfridsson
Mikael Ulvholt	

Revisorer	**Revisorssuppleanter**
Glenn Nilsson	Sven Birkedal
Bertil Troberg	Evert Valfridsson

Valberedning

John Nordkvist och Anita Nilsson

Funktioner inom styrelsen

Vice ordförande	Karin Bergendal
Sekreterare	Anders Sigfridsson
Postmottagare	Rune Stenholm Jakobsen
Utbildningsledare	Kenth Ljungberg

MEDLEMSSTATISTIK

Enligt Riksföreningens uppgifter hade vår förening 1351 medlemmar under 2019. Av dessa var 811 fullbetalande, 539 familjemedlemmar och 1 ständig medlem.

EKONOMI

Under det gångna året har kretsen med tacksamhet mottagit en gåva från Olle Wennberg på 10 000 kronor. Medlemsåterbäringen uppgick till 19 420 kronor och de kommunala bidragen till 6 000 kronor. Övriga intäkter i samband med Rikskonferensen och bokfestivalen var 10 000 kronor resp. 841 kronor. Tranvärdarnas aktivitet inbringade 1 800 kronor.

Kostnader för aktiviteter i samband med Rikskonferensen, föreläsningar, tryckeri m.m. har medfört att årets resultat slutade med ett överskott på 5 759, 67 kronor. Kretsen har en stabil ekonomi.

STUDIECIRKLAR i samarbete med Studiefrämjandet

I samarbete med Studiefrämjandet har Floravårdsgruppen bedrivit två studiecirklar, en under hösten och en under våren. Fokus har ledat på gräs, starrar och kärlkryptogamer. Böckerna ”Danmarks graesser”, ”Danmarks halvgraesser” och ”Nordens flora” har använts som referenslitteratur. Cirkeldeltagarna har träffats varannan vecka, vid sammanlagt femton tillfällen.
Under sommaren har gruppen träffats utomhus tolv gånger och besökt olika växtlokaler i kommunen. En hel del hotade arter har noterats vid dessa tillfällen. Dessutom har Floravårdsgruppen varit ansvarig för föreningens blomstervandringar.

Agnetha Björklund

Under våren startade en studiecirkel om klimatet som komplettering till de möten som hölls tillsammans med ”Fridays for Future”. Cirkeln kallades ”Klimatverkstad” och träffades fem gånger och avslutades en sjätte gång med en workshop om klimatläget i Kristianstad under Framtidsveckan. Avsikten är att cirkeln ska fortsätta under år 2020.

FÖREDRAG, EXKURSIONER m.m.

Örndag i Tosteberga söndagen 20 januari

Dagen inleddes med ganska milt väder och de som var allra morgontidigast på plats fick se en ung kungsörn besöka matplatsen, vilket är en ovanlig syn. Havsörnar fanns däremot på plats i stort sett hela tiden. Ibland bara en enda men ofta fyra eller ibland sex stycken samtidigt. Totalt sågs åtminstone 7 olika yngre örnar och två gamla (vitstjärtade) havsörnar. Nils Waldemarsson, ordförande i NÖ Skånes fågelklubb och undertecknad berättade om örnarna och hoten mot dem. Kort kan sägas att först var örnarna hotade av förföljelse och jakt innan de fridlystes 1924. Sedan hotades de av förgiftning av olika miljögifter på 1960- och 1970-talet. Naturskyddsföreningen startade Projekt Havsörn 1971 med matning av de övervintrande örnarna med giftfri föda och ringmärkning av ungarna för att kontrollera flyttning och livslängd. Projektet har verkligen lyckats: Antalet svenska havsörnspar har ökat från 40-50 till

idag ca 800 par som är spridda över i stort sett hela Sverige. Första skånska häckningen skedde år 2000 och idag finns ca 40 havsörnrevir i Skåne.

Örndagen var som vanligt ett samarrangemang med Fågelklubben och Tosteberga byalag ställde upp med kaffe och korvförsäljning. Uppskattningsvis minst 150 besökare fick se örnarna.
Christer Neideman

Örnbuss söndagen 27 januari
Vi hade råkat pricka in vinterns första rejäla snöfall, men det kom ändå mer än 30 personer varav flera barn. Sikten var lite dålig, men det fanns hela tiden havsörnar framme vid åteln. Som mest sågs minst 5 exemplar samtidigt. Det fanns hela tiden storskarvar, storskrakar och de sällsyntare salskrakarna i viken framför oss. Efter att njutit av nygrillad korv åkte vi till Landön. Blåst och snöyra gjorde att vi sökte oss till läsidan, där flera rödhakar sökte föda i de uppspolade tånghögarna. Örnbussen var som vanligt ett samarrangemang med Fågelklubben och naturum och Tosteberga byalag ställde upp med kaffe och korvgrillning.
Christer Neideman

Söndag 24 februari Vinter vid Skräbeån
Samarrangemang med Fågelklubben.

”Livet under Hanöbuktens yta” onsdagen 27 februari

Dykaren Patrik Svensson från Åhus visade film och foton från sandbottnarna utanför Åhusbryggan och från stenreven utanför Snickarhaken och Revhaken. Eftersom vattnet ofta är grumligt är det närbilder som gäller. Under Täppetbryggan är stolparna fullpackade av havstulpaner och blåmusslor, som behöver ett fast underlag. I sanden gömmer sig spättor, hjärtmusslor och sandstubb. Och i ålgräsängarna hittar vi storspigg och tångspigg, där hanen bygger bo och vaktar äggen. Här gömmer sig också kantnålar, som är kamouflerade till att se ut som ett ålgräsblad.

Vi fick också se en film som skildrade det rika livet av fisk, sandräkor och annat runt de tångbevuxna stora stenarna utanför Revhaken. Alla förundrades över hur rikt och vackert det var – en ny värld öppnade sig!
Christer Neideman

Årsmöte onsdagen 13 mars

Tyvärr var dagens föreläsare sjuk och mötet inleddes därför genom att Rune Stenholm Jacobsen talade om Klimatkampen eller Fridays for Future. Greta Thunberg har startat en världsomspännande rörelse för att stoppa klimatförändringarna. Det är idag svårt att undvika att jordens medeltemperatur stiger med 2 grader, men vi måste anstränga oss för att försöka klara detta. Annars väntar stora problem med förändrat väder: båda hetta och torka och skyfall och översvämningar. Stigande havsnivåer kommer att hota stränder och lågt liggande städer t ex Kristianstad. I Kristianstad samlas man nu varje fredag kl 13-14 utanför Rådhuset för att påverka politikerna och opinionen.

Efter fika med tårta fortsatte vi sedan med föreningens årsmöte. Årsberättelse och bokslutet godkändes. Föreningen hade vid årsskiftet 1374 medlemmar och årets resultat blev ett överskott på 7770 kr. När det kom till valen visade det sig att ordförande och kassör ville trappa ner sina aktiviteter. Ny ordförande blev Rune Stenholm Jacobsen och ny kassör blev

Anders Johansson, medan Christer Neideman och Agnetha Björklund fortsatte som ledamöter i styrelsen.
Christer Neideman

Tranbuss till Pulken lördagen 30 mars

Vädret var soligt och varmt när en nästan fullsatt tranbuss startade mot Pulken. Vi stannade först vid Viby för att beskåda de tre storkparen. I alla tre bona låg en stork och de tycktes redan ha börjat ruva. När vi anlände till Pulken var hela fältet fullt av tranor och deras rop hördes över hela trakten. Tusentals tranor gick i täta flockar och åt på matningsfältet, som varit i drift i en vecka. Men många stod ute i det grunda vattnet för att dricka, vårda fjäderdräkten eller vila. Under veckan hade det varit rekordmånga tranor med som mest 10400 tranor vid Pulken. Eftersom dagen bjöd på perfekt flygväder hade en del tranor nu fortsatt norrut, men å andra sidan damp det hela tiden ner nya tranor från himlen. Eftersom det blåste en stark (men varm) vind kunde tranorna land långsamt och nästan lodrätt som en fallskärmsflygare, vilket bjöd på fantastiskt fina tillfällen att studera tranornas landningsteknik. Som vanligt var det också området runt fågeltornet fullt av transkådare, som gladdes över skådespelet. De mer ornitologiskt intresserade kunde också glädja sig åt ett årtpar, som sökte föda i vattnet ganska nära tornet.
Christer Neideman

Röjardag i Gyetorpskärret lördagen 6 april

Vi var 9 som röjde (8 män och 1 kvinna) på sydsidan om det nya staketet. Vädret var strålande och gransångare, bofinkar, nötväckor m.fl sjöng. Ormvråk och glada betraktade oss från ovan. Svalört, vitsippor, luktvioler syntes bland allt riset. Länsstyrelsen bidrog med två man och Johan Johnmark berättade att reservatsbildningen kommit så långt så att det snart blir remissrunda. K-Bladet besökte oss vilket resulterade i ett helsidesreportage 8 april. Efter

röjningen hade vinden stillat sig så pass att vi kunde grilla ekokorv och njuta. På bilden syns Kristianstad kommuns miljöpristagare 2019 Olle Wennberg.
Barbro Ahlner

Onsdag 10 april Studiebesök i Ronnies paradis, Arkelstorp

I skogen vid Arkelstorp berättade Ronnie Jöneros om sina färggranna papegojor, sitt särskilda växthus med storblommande kaktusar och det specialinredda jakttornet.

Måndag 22 april Annandag påsk på Håslövs ängar
Samarrangemang med Fågelklubben.

Floravandring på Kjugekull tisdagen 7 maj

Dagen hade bjudit på svalt väder och enstaka skurar. Just när vi skulle ge oss iväg från parkeringen kom en regn-hagel-skur, men den hindrade inte de 26 personen som samlats från att ge sig ut på floravandring. Kenth Ljungberg ledde övningen med stöd av medlemmar i naturskyddsföreningens floravårdsgrupp. Strax stötte vi på utblommade blåsippor med väl utväxt bladverk samt några frodiga violer som ställde till bekymmer med artbestämningen. Det blev buskviol. Längs brukningsvägen norrut fanns gott om skogsförgätmigej samt skelört. Den senare har orange växtsaft, som är giftig men påstås ha god verkan som vårtmedel. När vi passerade torpstället (Hembygdsföreningens) såg vi kirskål och såpnejlika. Den senare en kulturväxt som använts som tvättmedel. Längs brukningsvägen sågs gökärt, löktrav, snärjmåra (”prästalöss”), jordreva, stinknäva, svalört och murgrönsveronika. Vi kom ut på öppen betesmark där det fanns gott om mandelblom (knölbräcka), fältarv, nagelört, bergbräsma och backförgätmigej. Vi såg luddfingerört, en växt vars utbredning är begränsad till östra Skåne och västra Blekinge. Intill ”Klyvda sten” sågs lundslok, skogsbingel och nejlikrot. Öster om fanns backsippa, småfingerört, teveronika, luddlosta och skogslök. Sluttningen mellan Klyvda sten och bergryggen österut innehåller skånes bästa lokal för ljungsnärja, en parasiterande växt som ännu inte kommit igång för året. Vi fortsatte söderut upp mot höjden. Vi passerade en tydlig gräns i vegetationens sammansättning. Uppåt i sluttningen fanns fullt med gullvivor och i markskiktet gott om rosetter av spåtistel och gräset ängshavre. Nedåt sluttningen var vegetationen hedartad. Förklaringen till den tydliga gränsen är att hit har havet nått som högst efter nedisningen, högsta kustlinjen (HK), och havet har svallat bort finjord och näringsämnen. På vägen mot högsta höjden sågs rockentrav, vitgröe, vårtåtel, vårvicker, grönknavel och grusbräcka. Fyndet av stor jungfrukam tillhörde kvällens höjdpunkter. I södersluttningen på höjden finns områdets enda förekomst av sandnejlika. Vid Hembygdsgården intogs kvällens fika och vandringen avslutades. Rasten blev kortvarig, molnen drog upp igen, regnet hotade och temperaturen hade sjunkit till cirka fem grader!
Kenth Ljungberg

Floravandring vid Barnakälla onsdagen 22 maj

Vi firade biologiska mångfaldens dag med en vandring i lövskogen vid Barnakälla. Vädret var bra lite svalt men inget regn. Barbro Ahlner började med att hälsa alla 39 (varav 23 kvinnor) välkomna och berätta om namnets historia, stationen, tågtunneln (som invigdes 1901) och landskapet. Numera är det ett välfrekventerat friluftsområde med ett antal utmärkta slingor förr var det utmarker till byn Allarp. Kjell-Arne visade oss på diverse örter flenört, myskmadra, löktrav, skogsviol… Lundslok m.fl tyder på att trots urbergsgrunden och alla stora block är markförhållandena gynnsamma. I skogen finns inblandat thujor, äkta kastanj

m.fl vilka antagligen någon skogsvaktare boende i Panshamn planterat. Området ägs av Trolle Ljungby gods. Kvällen avslutades med att Ruth Åkesson visades några specialintresserade sägnens källa en bra bit söderut längs banvallsleden.
Barbro Ahlner

Lunchvandringar 16 och 23 maj, Trädvandring 30 maj

Torsdagen den 16 maj. Vi strövade i den förvildade parken vid den då förmodade nya badhustomten mellan Krinova och Högskolan. Mest imponerade de väldiga blodbokarna och valnötsträden som var i början av sin blomning.

Torsdagen den 23 maj. Rödaleds begravningsplats på Kulltorp förlorade sina många almar när de angripits av almsjuka. Därför ser kyrkogården rätt ödslig ut; det dröjer innan prydnadsbuskarna blir lummiga.

Torsdagen den 30 maj. Kristi Himmelsfärdsdag i Tivoliparken. Karin Bergendal ledde 21 deltagare på en vandring i Tivoliparken och visade olika träd, berättade om parkens historia och hur Trädgruppen vill se den i framtiden.

Floravandring vid Gyetorp måndagen 3 juni

Trots att det varnats för åskväder kom 41 stycken (varav 19 kvinnor) till samlingsplatsen. Vi klarade oss helt utan regn och Kjell-Arne Olssonkunde visa oss på mycket fint. Första stoppet var vid första öppna hagen här hittades bland annat 8 ex av den sällsynta och mycket småvuxna trubbstarren, Ute på själva kärret såg vi åtskilliga flugblomster, några majvivor blommade fortfarande, ängsnycklar, jungfru Marienycklar; brudsporrar, tvåblad, kärrnipprotsblad, nattviol,småvänderot,darrgräs, överblommad svinrot, smörbollar, tätört stagg och mycket mer. Bofink, näktergal, gök, svarhätta, gulsparv med flera hördes och en lärkfalk sågs. Fikat intogs på Bromöllasidan och här såg vi bland annat älväxing, kattfot, rosettjungfrulin, ängstarr. I gåsrad gick vi längs muren på Bromöllasidan och betraktade den ovanliga kalkbräken. En fin givande kväll.
Barbro Ahlner

Naturnatt vid Torsebro krutbruk onsdagen 5 juni

Gösta Peper guidade 17 personer i den ljumma sommarkvällen. Vi gick först norrut mot Gummastorpasjön och tittade på växter och fåglar. När det mörknade letade vi efter fladdermöss i krutbruksparken. Vi upptäckte (och ibland såg) sex fladdermusarter: större fladdermus, dvärgfladdermus, långörad fladdermus, vattenfladdermus, trollfladdermus och nordisk fladdermus. Dessutom fick vi se en kattuggla i profil mot natthimlen.

Storkdag i Viby lördag 8 juni
Två ungar ringmärktes vid Storkdagen i Viby och Storkens Vänner fick 5 nya medlemmar.

De vilda blommornas dag, söndagen 16 juni.
1. Vandring vid Lyngsjön med Anders Johansson.

Vi var sju personer förutom Anders som mötte upp på parkeringen vid Lyngsjön. Det hade regnat tidigare på morgonen och regnet hängde fortfarande i luften. Förmodligen var detta anledningen till att vi inte var så mänga. De som kom var ”tillresta”, bland annat från Ystad

och Södra Sandby, och hade hämtat informationen om vandringen från andra kanaler än vårt programblad.

Anders inledde med att berätta om Lyngsjön, att den var sänkt på 1800-talet och att de nu blomrika markerna tidigare varit en del av sjön. Vidare att Lyngsjön ingår i ett större Natura 2000-område som också innefattar torrare marker, också de med en speciell och krävande flora. När vi började gå över den första ängen var den rika förekomsten av majviva slående. Det fanns även tvåblad samt gott om höskallra, darrgräs, kärrfibbla och flera starrarter (hirs-, lopp-, knaggle- och plattstarr). Dessutom gott om överblommad småvänderot, majviva och tätört. Vi fortsatte norrut längs sjön och såg gräsull (och ängsull), humleblomster, gulvial, ryltåg och plattsäv. Vid strandkanten växte tiggarranunkel bland stora tuvor av vippstarr. Så småningom hittade vi flera exemplar av johannesnycklar, men de började bli överblommade och hade mist en del av sin blomprakt. I gengäld sågs mycket av kärrknipprot som knappt hade kommit i knoppstadiet än.

Slutligen lämnade vi de blöta och fuktigare delarna och sökte oss över en torrare trädesåker och till en stenmur. Där kunde vi inta vårt fika under lite drägligare förhållanden. Glädjande var att vi i trädesåkern hittade mycket grådåra och sandglim och vid stenmuren också sanddådra. Nöjda med dagen, när solen bröt igenom så smått, återvände vi till bilarna.
Kenth Ljungberg

2. De vilda blommornas dag vid Bjerstedts korra i Bromölla.

Trots att regnet hängde i luften och det åskat och vräkt ner under natten kom 25 personer (14 män och 11 kvinnor) till grusplanen vid väg 116. Eftersom den ena ledaren var sjuk ledde undertecknad på eget bevåg vandringen.

Vi började med de vanliga arterna vid samlingsplatsen prästkrage, gråbinka, gråbo, fältmalört, ullört, sötväppling, getväppling, gråfibbla, femfingerört, massa klöverarter, hundäxing m.fl och diskuterade varför vägkanter kan vara artrika, Vandringen började sen längs med kyrkvägen från Edenryd och vi betraktade björkskogen som Gabrielsson planterat när granarna drabbades av röta. På sydsidan fanns många olika andra lövträd bl.a flera almar. Vid likstenen blev ett stopp där fläderänderot tittade upp bland all blommande kirskål och blåhallon. Nästa stopp var vid ”Bjerstedtsvägen” dvs vägen in till torpet där Karl Ferdinand Bjerstedt bodde till 1940 med sina tre barn. Ett barnbarn till honom var deltagare och så kom diskussionen igång och sommarfibblorna och tjärblomstren stoppet gällde glömdes.

Första vägen in till korran gick vi förbi och valde istället stättan en bit norrut (för dagen friklippt och försedd med skylt). Här kom vi in på de av kor välbetade hagarna med Jungfru Marienycklar i massor, darrgräs, jungfrulin, svensk fibbla, blodrot m,m, Skillnaden mellan olika rosor visades och att taggar är ett bra försvar och att lövträd oftast klarar sig mitt i en ros. Fälten lyste röda av bergsyra och backtimjan samsades med gul fetknopp och ljung. Överblommade backsippor och mandelblommor och backnejlikor betraktades och en del starrar.

Vid korran blev det kaffepaus och kartvisning om korran från för 1000 år tillbaka till nutid. Bjarnakorra är det enda namn som finns angivit på några kartor och det var 1708. Intresset var stort eftersom alla Bromöllabor över en viss ålder åkt skridsko på korran, Växtligheten är ganska ensartad massa gåsört (och gåsskit) agnsäv, grusstarr och kärrsilja. I korran gäddnate och vattenmöja och massa karpar. Strandpaddan fanns en gång men nu såg vi bara en litenliten troligen åkergroda. Regnet höll sig borta så det blev en bra tur.
Barbro Ahlner

3. De vilda blommornas dag på Åhus golfbana.

Vädret var bra, mulet när vi började och soligt när vi slutade. Temperaturen var ca 20 grader, och vinden var nordvästlig. Antalet deltagare var förmodligen över 50, några var barn, och tre hundar följde med.

Vi samlades på innergården och började med att gå västerut. Eftersom det hade regnat ganska bra i maj och juni var växtligheten ovanlig frodig. Snart stannade Kjell-Arne, och visade på främst pukvete, blåeld, sandvita och rotfibbla. P.g.a. det stora antalet deltagare var det svårt för alla att se vad Kjell-Arne visade och höra vad han sa, trots att Kjell-Arne använde vår högtalarväst. Vi gjorde ytterligare ett par stopp, innan vi var framme vid det kanske mest sevärda, den svacka i terrängen som kallas Kjell-Arnes håla. Den hade för flera år sedan försetts med grässvål från stället där numera bowlinghallen ligger. Där fanns nämligen det mycket sällsynta växtsamhället sandstäpp, som på detta sätt räddades från utplåning. Här fick vi se sandvita, de sällsynta gräsen tofsäxing och flentimotej. Kjell-Arne kunde också plocka upp och visa en nu död grusviva. Här växte också lite vanligare växter, som gul fetknopp och borsttåtel.

Vandringen tillbaka skedde i lite raskare takt, men vi stannade i alla fall och betraktade fältsippor, som det fanns ganska gott om. Efter blomningen kan den knappt skiljas från sin vanligare släkting, backsippan. När vi kom tillbaka till innergården, där hade samlats innan vandringen, fick vi gå en liten tipsrunda där. Ingen deltagare fick alla rätt (tolv), men åtta fick elva rätt, och av dem fick tre pris. Efter det bjöd golfklubben deltagarna på korv med bröd och kaffe. Det var uppenbart, att deltagarna var mycket nöjda med den här eftermiddagen.
Anders Sigfridsson

Besök i Dans hage onsdagen 19 juni

I ett behagligt väder visade Dan Berg oss 13 deltagare (varav 8 kvinnor) sin skapelse. Sedan 1983 har han på 2 ha lyckats dra upp 280 olika träd och buskar. Metoden var att låta 50 furor och 20 ekar stå kvar och sen med frö och sticklingar från när och fjärran skapa en vacker park. Får håller öppet därav namnet. Sen han fått fram en planta i krukor och i den ordinarie trädgården vårdas de väl i hagen. På bilden ovan ser vi koreansk blomsterkornell men annars är urvalet inte mest vackra blommor utan vacker bark, speciellt växtsätt m.m. Det finns inga namnskyltar men Dan kan alla namnen och trädets historia. Alla frågor och de var många för flera av deltagarna hade ovanliga träd hemma fick snabba och utförliga svar. Hur många timmar han ägnat sig åt att gräva, flytta stenar, bygga murar, stamkvista, sätta nät och byta nät visste han däremot inte. Undertecknad kommer speciellt ihåg hur han efter en storm räddat en fura från barkborrdöden genom att dränka in trädet i terpentin och sen trasor och gladpack eller avenboken han fått till att förgrena sig och runt en stor sten. Det klarade sig. 230 av de 280 arterna finns kvar och där ibland 5 olika valnötsarter och många många fler jag inte kommer ihåg namnet på. Efter vandringen drack vi kaffe i den minst lika välskötta ”vanliga” trädgården. På Dans instagramssida #bergshage kan intresserade se namn och utseende på egna och andras träd men också åtskilliga fågelbilder. Som tack planterar Naturskyddsföreningen ett antal träd i VI-skogen.
Barbro Ahlner

Floravandring vid Kumlan torsdagen 27 juni

Vandringen gynnades av mycket behagligt väder, ca 20 grader, soligt, och en avtagande vind. Vi blev 25 deltagare, inklusive de två ledarna Kjell-Arne Olsson och Ulla Berglund. Vi samlades på parkeringsplatsen vid Kumlan, som är svår att hitta, då den inte är skyltad från väg 19. Orsaken till detta sades vara att utfarten till väg 19 från parkeringen anses farlig av Trafikverket, vilket vi insåg när vi skulle åka därifrån.

Vår vandring i naturreservatet följde delvis Blåvingeleden, som är markerad med stolpar med en bild av den svartfläckiga blåvingen, vars larv till en början lever av backtimjan, som är vanlig i reservatet. En stor del av Skånes sandstäpp finns just här, och vi fick se en del växter som är typiska för detta sällsynta växtsamhälle, t.ex. tofsäxing, sandtimotej och grådådra. Där fanns många ytor, liknande golfbanebunkrar, där betesdjuren trampat sönder vegetationstäcket, och vi fick veta, att detta gynnade sandstäppsfloran, eftersom kalkhaltig sand på det viset kom upp till markytan.

Vi passerade en åker som anlagts för att härma det gamla sättet att bedriva åkerbruk på sådana här marker, där man sådde råg ett eller två år i rad, för att sedan lämna marken för fäfot i tio år eller mer, innan man kunde odla den igen. Bredvid åkern växte mycket rikligt med digitalis, vilket ingen visste förklaringen till. Ungefär här vände vi tillbaka. Den ofrånkomliga fikarasten togs på en höjdrygg, där vi hade en underbar utsikt över markerna, där kor, många med kalvar, betade.
Anders Sigfridsson

Floravandring i Åhus måndagen den 8 juli 2019.

Strax innan exkursionen var det en rejäl åskskur, men när vandringen skulle starta från Blå Station hade regnet upphört, och vädret var behagligt med ca 17 grader, luckor i molntäcket

och svag vind. Tio personer hade kommit för att under Kjell-Arne Olssons ledning studera fr.a. trädorna, dvs de ytor som blivit plöjda. Redan innan vandringen började kunde Kjell-Arne visa det gräs som dominerar på sandmarkerna runt Åhus, nämligen knylhavre. Sedan började vi gå söderut från Blå Station mot Flötövägen, som vi sedan följde västerut ett tag. där fick vi se mycket annat än knylhavre, t.ex. mellanlusern (en hybrid mellan den ursprungligt vilda gullusernen och den odlade blålusernen), getväppling, puktörne, pukvete (kan väl sägas vara en karaktärsväxt för Åhus), blåeld (som var talrikare där fjärrvärmeledningen grävts ner), stånds, oxtunga och axveronika. Det slog oss hur mycket blommande växter det var i år. Vi kom snart fram till en cykelväg, som vi följde norrut. Här var gräset klippt närmast cykelvägen. Vi gjorde dock en del iakttagelser från denna, t.ex. fick vi lära oss skillnaden mellan kornvallmo och rågvallmo (den förra har utstående hår på stjälken och den senare har tilltryckta hår på stjälken), och vi såg några växter som spridit sig från trädgårdar som rosenvial, jättenattljus och praktkungsljus.

Kjell-Arne hade utsett en lämplig plats vid den här cykelvägen för fikapaus, där vi kunde sitta på stenblock. Efter fikapausen fortsatte vi österut längs en gata på industriområdet. Där fick vi t.ex. se dillsenap, hamnsenap och bosyska.
Anders Sigfridsson

Floravandring vid Dunderbäcken tisdagen 23 juli

Området är naturskyddat sedan 2005 och är 26 hektar stort. Reservatet ligger på Linderödsåsens nordostsluttning kring Dunderbäcken. Det är känt för sin stora rikedom av marksvampar och olika arter av snäckor. Ett 40-tal (21 herrar och 21 damer blev det till slut) deltog i vår vandring. En del av dessa var från STF-kretsen som liksom vi är medlemsorganisation till Studiefrämjandet. Ulla Berglund började med att berätta om områdets historia. På Buhrmans karta från 1684 var här trädfritt och vid enskiftet 1804 var det en inäga till Böke by med mest slåtterängar, lite åker och ett fåtal buskar och träd. 1930 då häradsekonomiska kartan upprättades hade skogen tagit över då som nu med en blandning av löv och barr. Antagligen fanns bokskog innan 1600-talet eftersom byn fick namnet Böke. På 1900-talet planterades här en hel del gran men den avverkades till stor del när reservatet bildades.

Området har mycket hög bonitet vilket syns på trädens storlek och på årsringar på stubbar. Kalkrikedom, alla källsprång och bäcken gör att här är en stor artrikedom. Här finns åtskilliga rödlistade lavar, mossor och som nämnts svampar. Dessa tittade vi inte på med undantag av dunmossan som växte fläckvis i bäcken och rutlungmossan. Inte heller fördjupade vi oss i faunan annars är även den säregen. Reservatet är mest känt för sin vårflora men Kjell-Arne Olsson visade på åtskilliga andra växter längs vandringen. Många typiska lundväxter (inte många i full blom men tydliga ändå) sårläka, tandrot, skogsveronika, lundbräsma, skärmstarr, myskmadra, storrams, buskstjärnblomma och många fler. När vi korsade den f.d. banvallen som numera är en välfrekventerad cykelled ändrade floran karaktär här fanns kåltistel, gullris, puktörne, långsvingel, smällglim, äkta johannesört m.m. och en och annan nässla, stinknäva, snärjmåra av mindre ädel karaktär. Vi närmade oss nu fikaplatsen ”Dunderbacken” och en betesmark som var gul av gulmåra och röd av bergsyra och med lila fläckar av jordtistel. Kullen är en fin utsiktsplats med vida vyer. Man ser vattentornet i Åhus, stora Bökegården m.m. Det var en fin tur.
Barbro Ahlner

Floravandring på Härlövs ängar onsdagen 7 augusti
Kjell-Arne Olsson guidade 18 personer på de blomrika ”ruderatmarkerna” på den före detta soptippen.

Vandring med kamera på Kjugekull söndagen 11 augusti
En liten men glad grupp om 4 personer vandrade med kameran för att föreviga jättegrytor, fjärilar, blommor och annat som kom inom synhåll. Vi tackar Kristian Gärdsborn som lärde oss bli bättre fotografer!

Vi ploggar! måndagen 12 augusti
Idag hade vi ett litet ploggingevent med Naturskyddsföreningen. Vi var 3 stycken och samlade en massa skräp som nu har blivit återvunnen! Mycket skräp var dock övervuxen av gräs, så vi ploggar igen på våren!

Trädgårdens dag i Bäckaskogs slottspark söndagen 25 augusti.

Vädret – varmt och inget regn. Besökare – många och vi hade en jämn ström som stannade. Vad gjorde vi – Vi testade de som ville i artkunskap med Naturfalken från riks. Det var många som klarade testerna och köpte Naturfalksmärket (pengarna gick till riks). Obligatoriska vinsten till Trädgårdsföreningens lotteri – Naturskyddsföreningens årsbok om biologisk mångfald i trädgården. Vem som vann vet vi inte.
Barbro Ahlner

Bokbord på bokfestivalen lördagen 7 september.

Föredrag om flygfritt + tågsemester, lördagen 14 september.
Vi fick hit Maja Rosén som berättade om "Flygfritt 2020" och passade på att kampanja på torget. En peppande stämning där viktigaste budskapet var att även få folk att göra skillnad - genom att visa upp att man bryr sig. Roligt att ett tjugotal åhörare kom till Regionmuseets hörsal för detta, där Rune även presenterade tågsemestertips.

Klimatfrågan – en hotbild med lösningar, lördagen 14 september.

På Framtidsveckan 2019s första dag talade klimatforskaren Markku Rummukainen från Lunds Universitet om klimatet. Markku är svensk representant i FN:s internationella expertpanel IPCC. Huvudarrangör för föredraget var Folkuniversitetet.

Markku berättade om kunskapsläget: luftens koldioxidhalt har ökat från 280 till idag ca 410 miljondelar, mätningarna visar att atmosfären blivit ca en grad varmare och havsnivån har stigit ca 23 cm. Dessutom har den arktiska havsisen minskats kraftigt och haven blir allt varmare.

Huvudproblemet är den stora användningen av fossila bränslen dvs kol, olja och naturgas. Just nu släpps det ut 2200 miljarder ton koldioxid per år dvs 1300 ton per sekund! Dessutom förvärras problemet av avskogning och annan icke hållbar markanvändning.

Just nu pekar de olika ländernas nationella planer mot en temperaturhöjning på cirka 3 grader och om man inte gör något blir ökningen ännu större. För att nå Parisavtalets mål om högst 2 graders temperaturökning måste vi minska utsläppen med 20 % till år 2030. Och om vi skall klara högst 1,5 grader måste minskningen vara 45 %.

Lösningarna är att spara energi, ersätta fossila bränslen med förnybara, elektrifiera och effektivisera. Industrin måste ersätta de fossila råvarorna t ex planerar LKAB att använda vätgas i stället för kol vid stålframställningen. Markanvändningen måste förändras mot mer beskogning och bevarande. Det måste användas ekonomiska styrmedel och ny lagstiftning för att minska utsläppen. Vår livsstil och vår mat är också viktiga att förändra mot större hållbarhet. Vad kostar det att nå tvågradersmålet? Beräkningar visar att kostnaderna ökar med ca 2,5 %. Förhoppningsvis förstår de flesta av oss att det är väl använda pengar för att stoppa havsnivåhöjningar, skyfall, översvämningar, katastrofal torka och andra framtida följder av klimatförändringarna!

Söndag den den 15 september. Geologins dag

Kring Skoghus i Sösdalatrakten visade geolog Emma Rehnström oss flera miljoner år gamla rester av skånska vulkaner, i form av basaltkupper. När de var unga trängde de upp ur jordytan som långa draperier, ungefär som vulkanerna på Hawaii gör idag.

Workshop om klimatkänslor, söndagen 15 september

Workshopen om klimatkänslor hade 6 deltagare (varav 2 ledare) det var ett bra upplägg och de som var med kände av att även om de redan var väl insatta i klimatläget behövde de bearbeta olika känslor kring att vara engagerad. T ex för att hålla igång ett hållbart engagemang utan att möta muren och undvika grupptryck. Även om det var få deltagare kändes det mycket viktigt och bra.

Klimatläget i Kristianstad måndagen 16 september

Vi var 13 personer som samlades för att få veta mer och diskutera klimatet och hur vi kan minska utsläppen. Kommunens klimatstrateg Magnus Lund berättade om kommunens arbete med att minska utsläppen. Han visade resultaten från den nya klimatredovisning som snart blir officiell. De största utsläppen kommer från transporter och från jordbruk och de är nästan lika stora, men båda ökade tyvärr år 2017. Jordbruket har stora utsläpp av metan från nötboskap och av lustgas (dikväveoxid) från kvävegödsel. Den förnybara elproduktionen ökade tidigare men står nu stilla eftersom man inte godkänt några nya vindkraftprojekt. Om vindparken Taggen hade byggts hade kommunen blivit mer än självförsörjande på el. Kommunens egna fordon är nu till 63 % fossilbränslefria. Man har gjort resvaneundersökningar, som tyvärr visar att vi i Kristanstad är betydligt sämre på att åka med kollektivtrafiken och cykla jämfört med i Västskåne och speciellt jämfört med Lund.

Rune Stenholm Jakobsen redogjorde för diskussionerna i den klimatcirkel som startade under våren. Han delade upp sätten att minska utsläppen i direkta t ex utsläpp från transporter och jordbruk, och indirekta t ex beteendeförändringar eller att bygga nya cykelvägar.

Vi behöver anpassa oss till ändrade vattennivåer, värmeböljor och ökad brandrisk. Hur kan vi underlätta omställningen till ett mera hållbart samhälle?

Lunchvandring i Tivoliparken torsdagen 19 september

I Tivoliparken hittade vi då inga tydliga höstttecken, utom att avenbokarnas ”nötklasar” börjat skifta i gulbrunt.

Svamputflykt i Bromöllatrakten söndagen 22 september
32 personer (varav 17 kvinnor) samlades vid MAXI i Bromölla. Det disiga vädret bytes till sol och vi åkte till Barnakälla med olika typer av skog och många p-platser. Här mötte Jan Åke Lönqvist från Olofström upp och alla skickades ut åt olika håll med uppmaning att plocka hela ”svampen” utan att rensa och hålla koll på vilka träd som växte brevid. Det blev många svampar både ätliga och oätliga, goda och mindre goda. Det märktes i korgarna att det är ett bra år för svart trumpetsvamp och att trattkantarellerna börjar komma.
Jan Åke sorterade och berättade pedagogiskt om utseende, lukt och i vissa fall rensning och tillagning. De spröda svamparna var inte så talrika men de förevisades kremlor utan saft och riskor med saft. Kremlor vågar man smaka på och därmed avgöra om de är ätbara. Vi såg skillnad på stolt och rodnande fjällskivling och lärde oss att flugsvampar har fast ring och deras ev prickar kan regna bort och fjällen tas lätt bort, de luktar rå potatis. Fjällskivlingar har rörlig ring ingen strumpa och fjällen sitter kvar. Sen tittade vi på olika röksvampar och oätliga rottrytfflar, en igelkottsröksvamp var plockad (usch då den är fridlyst). Sopparna var inte heller så talrika men vi fick många kännetecken stensopp har vitt ådernät nära hatten och blånar inte.
Följ med nästa gång så får du reda på mycket mer än min korta sammanfattning.
OBS! Kompostpåsar av papper är bra att ha i korgen inte plastpåsar och rensa helst samma dag men ännu bättre ute i skogen dvs om man alldeles säkert vet vad det är.
Tack Jan Åke det gjorde du bra
Barbro Ahlner

Miljövänliga veckan lördag 28 september - söndag 6 oktober

Lyckad bioblitz i Blåherremölla söndagen 13 oktober

Ett dreamteam av artexperter dök upp och gjorde skillnad. Tillsammans inventerade vi ådal, ravin, svämskog, kvarnmiljö, källflöden och betesmark runt Blåherremölla. Det fanns så mycket trevliga saker så man lätt kunde förlägga flera exkursioner hit. Framförallt var svampfolket lyriska över de fina fynden nedströms kvarnen. Detta område bör anses vara av nationellt intresse. Dessutom fann vi 5 arter av jordstjärnor – varav en väntar på att bli artbestämd.
Av mossor hade endast 8 arter rapporterats sedan tidigare – nu är siffran 100. Häribland en rad signalarter som piskbaronmossa, rävsvansmossa, bäcknäbbmossa, gruskammossa, källtuffmossa.
Tack till Ulf Gärdenfors och Martin Stoltze som tillsammans med mig drog i arrangemanget.
Och Tack till Ingmar och Yvonne Melin som upplät utrymme på den fina gamla kvarnen.
Rune Stenholm Jakobsen

Stefan Gabrielsson visade våtmarker på Ryssberget söndagen 27 oktober

Trolle Ljungby AB har under våren-sommaren 2019 anlagt 10 våtmarker på sina ägor på Ryssberget. De har anlagts i naturliga svackor och ofta på före detta slåttermarker. Många av dessa har varit utdikade och ingreppen har inte varit alltför stora. I vissa fall har det räckt att täppa till diken i andra har det byggts vallar och vattenavrinningen regleras i så kallade munkar. Syftet är att öka den biologiska mångfalden men förhoppningsvis även minska brunfärgningen av vattnet i avrinningsområdet. En stor fördel att nu finns vatten att tillgå som kan nyttjas vid eventuell skogsbrand. Enligt bidragsbestämmelserna från Skogsstyrelsen är djupet i våtmarkerna tämligen blygsamt oftast bara 1-1,5 m. Allt för att öka artrikedomen och

förhindra att de används till fisk- eller kräftdammar. I omgivningen ska löv prioriteras. Vi tittade på 6 av våtmarkerna (2,3 och 7-10) och fick höra om skogsskötsel, att godset av sina 6500 ha skog har en tredjedel var av löv, gran och tall, om det enorma ollonåret i år, om barkborrarnas liv och leverne, att mufflon och dovhjort kan ringbarka och mycket mera. De två översta kan man besöka med bil men de östliga får bli med cykel eller till fots om bommarna är låsta. Alla såg förvånansvärt naturliga ut trots att de var så pass nyanlagda. Väl värda flera besök. 21 personer (14 herrar och 7 damer) deltog.
Tack Stefan för en superb guidning.
Barbro Ahlner

Föredrag om Svalbard av Måns Sjöberg tisdagen 5 november

Måns hade inte lämnat båten från Longyearbyen många gånger, för hans uppgift var att måla av terrängen som den såg ut idag; jämfört med vad tidigare upptäcktsresande observerat från båten. Det var kusligt med övergivna kolgruvor och att se stora block lossna från glaciärer.

Föredrag om landskapets historia av Urban Emanuelsson onsdagen 20 november

Inför ett 35-tal åhörare berättade Urban Emanuelsson om hur människan påverkar landskapet. Han hämtade exempel från främst Blekinge och östra Skåne och berättade om hur olika naturtyper förändrats under århundradenas lopp. Jordbruket har blivit effektivare och kan idag försörja mycket fler människor, men i stället minskar den biologiska mångfalden när t ex slåtterängar och hagmarker försvinner. På samma sätt har vi rekordmycket träd och rekordstort virkesförråd. Men samtidigt försvinner många arter t ex för att de skuggas ut av granskogens mörker eller inte hittar tillräckligt gamla träd. De konkurrensstarka generalisterna gynnas på specialisternas bekostnad. Föreläsningen var ett samarrangemang med NÖ Skånes Fågelklubb och Vattenrikets vänner och hölls på naturum Vattenriket.
Christer Neideman

Annandagjulvandring torsdagen 26 december

Annandagen var mulen med någon enstaka plusgrad och cirka 40 vandrare samlades vid naturum Vattenrike för att gå Linnérundan. Christer Neideman berättade om traditionen med Annandagsvandringar som funnits åtminstone sedan år 1973. Christer spådde en mild vinter och visade upp 6 blommande växter, som hittats intill parkeringsplatsen. Vi gick först över Härlövs ängar och den nya gångbron mot Härlövsborgsdammarna. Där hade några turen att få se en kungsfiskare pila iväg över vattenytan. När vi närmade oss Lillö kungsgård satte sig en ung havsörn i de stora träden vid Lillöborgen. När vi fikade vid Lillö fick vi se en flock färggranna sidensvansar flyga över och sätta sig i en hagtornsbuske. Vattenståndet var så högt att vägen över Isternäset var delvis översvämmad, så vi fick gå på spången längs järnvägen. En tofsvipa rastade vid stranden och gladde oss, även om den kanske inte var ett direkt vårtecken. Åter vid naturum kunde Evert Valfridsson räkna ihop 41 sedda fågelarter och Christer 12 blommande växter t ex tusensköna, renfana och vitplister..
Christer Neideman

NATURVÅRD

Gyetorpsprojektet
Det officiella LONA-projektet är nu avslutat men föreningen har fortsatt att röja i rikkärret.

Ansvarsarter
Vi deltar i ett lokalt naturvårdsprojekt (LONA) tillsammans med Kristianstads kommun och andra föreningar, som går ut på att inventera och skydda några av de arter som är speciella för kommunen t ex martorn, gullstånds, jättemöja, sandnörel och ryl.

Länsstyrelsens gåsgrupp för förvaltning av gäss och tranor på Kristianstadsslätten
Skördeskador har förebyggts genom att Göran Frisk varit ”skrämselkonsulent”. Man har också haft några ”gåsåkrar” för att locka gåsflockarna från värdefulla grödor. Tranmatningen vid Pulken fungerade detta år mycket bra. Föreningen har varit representerad i gruppen genom Christer Neideman.

Storkprojektet
I Viby häckade tre friflygande par. Två ungar ringmärktes och visades upp för intresserade den 8 juni. I Härnestad häckade tre friflygande par. I Hovby fanns ett par.

Utfodring av övervintrande örnar
En örnåtel har funnits vid Tosteberga under vintern. Utfodringen med strupar och lungor från Scan har skett från december till februari. Familjen Jarnemo och Nils Waldemarsson skötte matningen.

Kristianstads Vattenrike
Föreningen har varit representerad i samrådsgruppen för naturvård i Biosfärområdet Kristianstads Vattenrike genom Christer Neideman och Agnetha Björklund.

Grundvattenråd för Kristianstadsslätten
Föreningen har varit representerad i rådet genom Barbro Ahlner.

Vattenråd för Skräbeån, Ivösjökommittén och Immelngruppen
Föreningen har varit representerad i vattenrådet genom Barbo Ahlner och i kommittén genom Christer Neideman. Föreningen är representerad i Immelngruppen genom Ulrika Tollgren.

Österlens Vattenråd
Kenth Ljungberg har representerat föreningen i vattenrådet och även ingått i dess styrelse som sekreterare.

Helgeåns vattenråd
Christer Neideman har varit med i vattenrådets styrelse. Vattenrådets förre sekreterare Agne Andersson, Osby slutade under året och tanken är att sekreterarskapet ska flyttas till Kristianstads kommun under 2020.

INTERNET

Hemsidan och Facebook
Hemsidan har uppdaterats av Barbro Ahlner och Christer Neideman. Föreningen har också en Facebookgrupp, och dessutom en speciell Facebookgrupp för Floravårdsgruppen.

Sländan
Databasen har uppdaterats och innehåller foton av mer än 1400 arter.

HANDLA MILJÖVÄNLIGT

Ansvarig är Karin Bergendal. Vi har haft planeringsmöten sex gånger: De drivs som en studiecirkel. Antalet deltagare har varit 3 - 4 personer. Som vi är en del av det rikstäckande Handla Miljövänligt-nätverket, anordnar vi främst Klädbytardagen på våren och Miljövänliga veckan på hösten. Genom vårt samarbete med Beata Svensson på kommunens Agenda 21-kontor, arrangerades klädbytet i Rådhus Skånes foajé. Ca 100 plagg bytte ägare. Under Miljövänliga veckan fick man prova på att göra bivaxdukar på Regionmuséet. En tredje aktivitet var att vi bytte ”prylhysterin” på Black Friday mot julmarknaden i Hälsoträdgården 1/12, där vi utanför orangeriet erbjöd intresserade att byta julsaker. Det var höstens kallaste dag!

STUDIEFRÄMJANDET

Samtliga aktiviteter genomförs i samarbete med Studiefrämjandet. För studiecirklar, föredrag, styrelsemöten och andra inomhusaktiviteter disponerar föreningen Studiefrämjandets lokaler.

Agnetha Björklund

SAMRÅD, REMISSER MM

Bjärlöv Scandinavium Stone om utökat täkttillstånd i befintligt område. Bifölls.

Trafikverket – Dragning förbi Fjälkinge. Utbyggnad i befintlig sträckning.

Lyngsjön – positiv till föreslaget naturreservat.

Vistagård Hovby – Utökad grisproduktion. Spillvattendammsplacering.

Två ärenden i Bromölla: Dragning av väg i tallskog i samband med byggande av förskola. Lämnat synpunkter på tomtmark utmed gamla E22 – Föreslog grönyta.

Grustäkt i Kälkestad. Vi förordade 10 års utfasning, att skapa rasbranter för backsvalekolonin, bevara dammen för amfibier och bygga upp stenmuren igen på annat ställe om den inte kan vara kvar där den är nu.

Kristianstads kommuns Kust- och havsplan: Kretsen är negativ till att bygga stenpirar och strandfodra där erosionen är som värst och förordar i stället en ordnad reträtt, så att sandstranden bevaras så naturlig som möjligt.

STYRELSEMÖTEN

Styrelsen har sammanträtt den 15 januari, 20 februari, 18 mars, 8 april, 2 maj, 10 juni, 8 augusti, 9 september, 8 oktober och 13 november. Utöver det har styrelsen haft möte för programplanering den 28 november.

LÄNSFÖRBUND OCH RIKSFÖRENING

Rune Stenholm Jakobsen deltog i länsförbundets kretsråd i Höör den 31 mars.

Karin Bergendal är ledamot i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Skåne, vårt länsförbund.

Rikskonferensen 2019 förlades till Kristianstad och styrelsen samt andra aktiva kretsmedlemmar ställde upp som arrangörer av en utställning eller ledare av utflykter, administratörer och till allmänt förfogande för lokal logistik. Vattenriket sattes på kartan och konferensen var lyckad. Rikskansliet har tackat kretsen för insatsen.

För styrelsen

Kristianstad den 1 mars 2020

Rune Stenholm Jakobsen	*Anders Sigfridsson*
Ordförande	Sekreterare